

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VECHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena: Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt roka ... 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.	Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.
--	--	--	--

Mungovské škandále.

Gróf Julius Andrassy a gróf Aladár Zichy Tiszovými drábmi vyhodení z parlamentu.

Tiszový zákon tlače prijatý.

Mungovskí panamisti v piatok 23. januára s pomocou Tiszových drábov zvíťazili nad opozíciou. Lahko im bolo zvíťaziť, bo revolvermi a šablami ozbrojených drábov na Tiszov rozkaz strannické predsedníctvo mungovských porád poslalo do poradnej siene a násilensťvom vyhodit' dalo najprv sedem hlavnejších členov opozície a potom aj vodcu ústavnej strany nekďajšieho ministra grófa Juliusa Andrassyho a predsedu kresťanskej ľudovej strany bývalého minisra okolo osoby kráľa grófa Aladára Zichyho. Týmto hrozným škandalom šialenec Tisza s jeho, z ukradnutých peňazi zakúpenými otrokami, Uhorsko znovu potupil pred celým vzdelaným svetom. Tento neslýchaný škandal mungovských otrokov aj na večné veky zaznačený bude v dejepise Uhorska a všetky nasledujúce pokolenia budúcnosti rozprávaj budú o tom, že x Uhorsku kedysik panovala mungovská strana, ktorú sohnali z ukradnutých peňazi a ktorej jednotliví členovia verejne a nestydate okrádali štátne kassy a aby noviny a bojovníci opozície ich zločiny vykričať nemohli, ako diví zúrivci, hlúpe složeným a nezákonne prijatým zákonom, zničili slobodu tlače a vyslancov opozície, zákonne vyvolených zastupiteľov ľudu, surovou mocou ozbrojených drábov vyhodili z krajinského domu.

Predlohu o reforme tlačového zákona mun-

govci už vo štvrtok 22. januára prijali vo všeobecnosti. Debata o tomto nešťastnom zákone trvala celé tri týždne. Počas celej debaty vážne ako sa sluší na vzdelaných ľuďoch, rečnili jedine vyslancovia opozície a nepodvratnými dôvodami dokazovali nemožnosť hlúpo zostavenej osnovy celej reformy. Debatu 22. januára zakončil gróf Julius Andrassy rečou, pod ktorou nemo svíjali sa mungovci a na ktorú ani sám Tisza správne odpovedať nevedel. Po Andrassyho reči mungovci na Tiszov rozkaz predlohu o reforme tlačového zákona bez poznámky prijali vo všeobecnosti a v bufette snemovne pili hneď aj oldomáš. Šampanské tieklo ako voda dolu Dunajom. Po náležitom potúžení začali predlohu pojednávať aj v podrobnostach. Hneď pri prvom odseku ale nekďajší minister a vyslanec opozície Géza Polónyi predhodil im tvrdý orech, ktorý mungovskí analfabeti ťažko vedeli rozlúštiť a pojednávanie v podrobnostach odložili na nasledujúci deň.

V piatok 23. januára krajinskí vyslancovia opozície, okrem tých, čo sú zo snemovne vytvorení, všetci do posledného už pred deviatou hodinou boli v krajinskom dome. Ku každému odseku predlohy rečníť malo viacej vyslancov opozície tým cieľom, aby keď už prijatie zákona mungovskej väčšiny prekaziť nemôžu, sodpovedými opravami dali mu aspoň zákonodárskej formy. Opozícia v poradnej sieni chovala sa celkom slušne a ticho. Šialenec Tisza ale hneď začiatkom zasadnutia ako keby bol chcel udusiť hlboký dých, ktorý minulého dňa aj na múdrejších mungov jeho rečou urobil gróf Julius Andrassy, dal sa zastávať svojho ubrýzganého

«cteného priateľa» Lukácsa, grobiánil opozíciu, a hrozne úražlivými výrazmi vyslovil sa zvlášte o v snemovni neprítomnom vyslancovi Zoltánovi Désy, v ktorého pravote kráľovský súd Lukácsa vyhlásil za najväčšieho panamistu Európy, Opozícia na to jednohlasne a dôrazne žiadala, aby predseda snemovne, biharský hlavný slúžny Pavel Beöthy Tiszu pre jeho úražlivé slová napomenul k poriadku. Predsedníctvo ale

Zdráhalo sa Tiszu napomenúť.

Proti nespravodlivému pokračovaniu predsedníctva snemovne vyslovil sa najprv gróf Albert Apponyi a za ním Štefan Rakovszky ostrou rečou, v ktorej paragrafami domových pravidiel dokázal, že predsedníctvo snemovne proti každému spravodlive a svedomite má pokračovať. Medzi jeho dôvodami Stefan Rakovszky vyzdvihol, že strannické pokračovanie už zcela do krve prešlo predsedníctvu mungovskej snemovne, bo svojim časom, keď ešte Tisza bol predsedom tejto snemovne, mlčal ako Lukács opovážil sa prednášať tu pravde zcela nesodpovedné veci, preto mlčal, bo Lukács vtedy bol ministerpredsedom, mlčal, ačpráve vedel, že Lukács nehovorí pravdu. Lahko je rozhadzovať sa v tieni väčšiny a pod ochranou revol-

verov, lež probovať treba zo strany opozície plniť svoju povinnosť. Z kresiel opozície, o pánu ministerpredsedovi videl som len to jedno, že keď bolo jeho povinnosťou mužsky zastáť jeho náhlady, vtedy zutekal. Tisza v jeho ministerpredsedníckom kresle sedel bládý, ako stena pod rečou Rakovszkého, ktorého opozícia oslavovala hlučnými potleskami.

Andrássymu nedovolili rečniť.

Po Rakovszkym rečníť chcel gróf Julius Andrássy. Predseda pýtal sa mungovskej väčšiny, či Andrássymu dovoľí rečniť.

V tom okamžení Tisza obrátil sa ku mungom a dal im znak, že nie. Alexander Sztránovszky ale skočil zcely do predku a ručal, že nedovolí, aby rečnil Andrássy.

Predseda: Snemovňa pánu vyslancovi nedovolí rečniť.

Stefan Rakovszky: Haňbite sa!

Lehel Hédeváry: Čujme Andrássyho!

Gróf Julius Andrássy stál na mieste a začal rečniť.

Výkriky z lavej: Čujme Andrássyho!

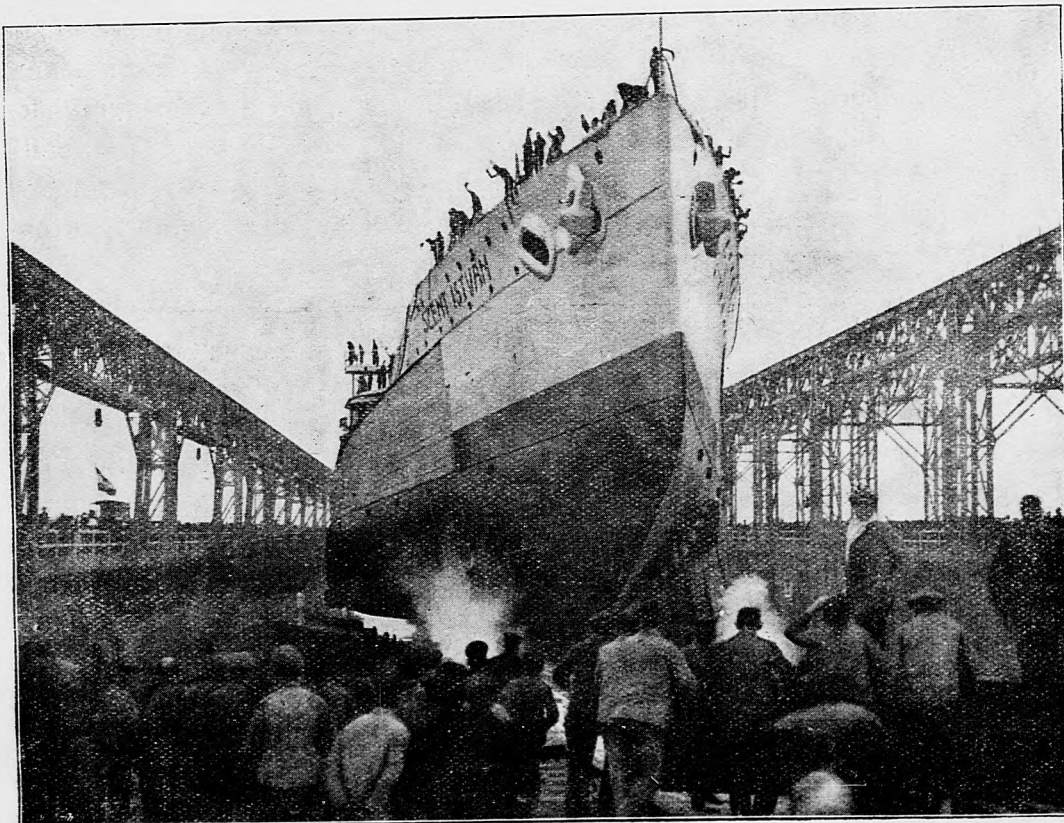
Gróf Julius Andrássy: Nedali mi dovoľenie ja ale vzdor toho chcem rečniť. (Hlučné éljen a potlesky z lavej. Výkriky z lavej Nech žije Andrássy! Veľký hluk z pravej.)

Predseda: Opätne upozorňujem grófa Juliusa Andrássyho, že mu snemovňa nedovolila rečniť.

Gróf Julius Andrássy pokračovať chcel v reči. (Výkriky z lavej: Čujme grófa Andrássyho!)

Predseda: K poriadku napomenul gr. Andrássyho a v hrcznom hluku na päť minút pretrhol zasadnutie.

Z mungovskej strany najsurovejšími výrazmi urážali vyslancov opozície.



«Sv. Štefan» válečnú lod púšťajú do mora.

Lehel *Héderváry*: Nepúšťajte sa do reči s týmito ľuďmi.

Tiszové kommando:
všetkých treba vyhnat!

Po pretrhnutí zasadnutia Tisza a predseda Beöthy na gangu stretli sa s Kluenom *Hédervárym*. Tisza sa triasol ako osika a povedal, keď bude treba, všetkých dáme vyhnat.

— No chvála Bohu — odpovedal s úsmevom *Héderváry* — takto aspoň zakončená bude debata o tlačovej reforme.

— Včul mám nádej, že bude zakončená — povedal Tisza.

Prešlo štvrt hodiny. Mungovci sa vyhrnuli z poradnej siene, opozícia ale ostala tam v tichosti. Rázom vrátili sa do siene ozbrojení Tiszovi drábi. Laczkovics hlavný komisár siene postavil sa pred vyslancov opozície a oslovil ich:

— S úctou oznamujem, že z naloženia jeho excellencie pána predsedu snemovne prečítam mena tých pánov vyslancov, ktorí hneď majú opustiť krajinský dom. S tým aj začal čítať nasledujúce mena: *Ondrej Ráth*, *Koloman Kovácsi*, *Béla Barabás*, *Vilhelm Vázsonyi*, *Karol Huszár*, *Lehel Héderváry*, *Loránd Fráter*, *Ludvik Beck*. Ako Laczkovics spomenul meno Ludvika Becka, vyslanec *Géza Polónyi* povedal mu s ironickým úsmevom: nemohol ste upozorniť vašeho nešťastného predsedu, že Ludvik Beck vytvorený je z parlamentu, nasledovne nemôže tu byť.

Ozbrojení drábi dali sa potom do roboty. Jedon strážmajster postavil sa pred vyslanca *Kovácsiho* a oslovil ho:

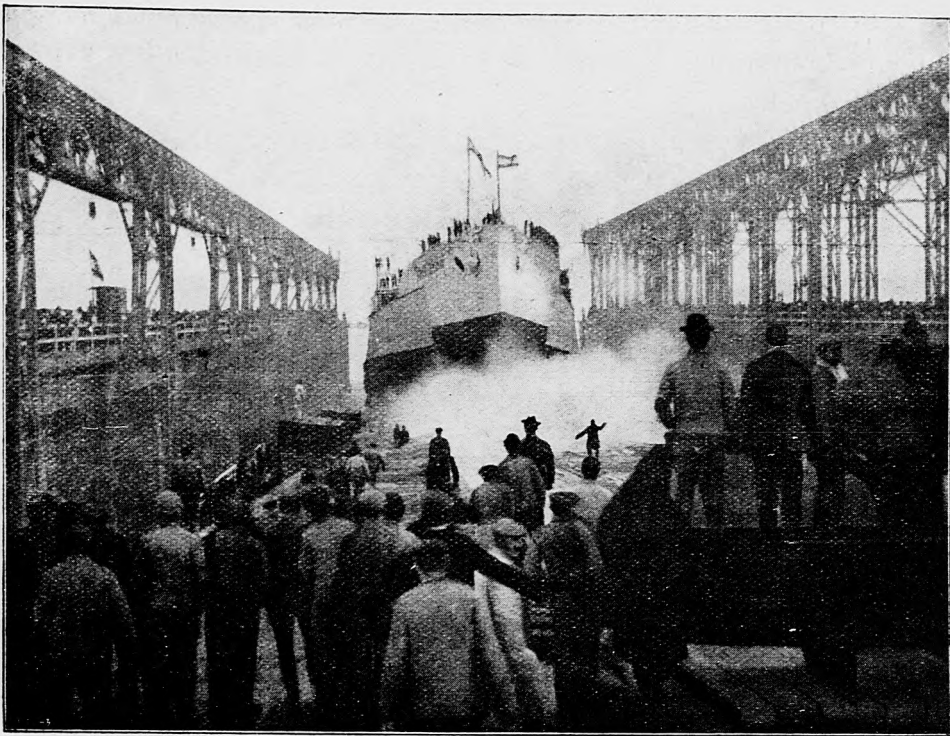
— Vyzývam pána vyslanca, aby ma nasledoval.

Kovácsi vstal hore a okrikoval ho:

— Dvoch chlapov sem!

Potom sa postavil pred drábov a komandoval:

— Chlapi za mnou!



«Sv. Štefan» válečná loď v mori.

Strážmajster za tým vyzval vyslanca *Ondreja Rátha*, aby opustil krajinský dom. Ten však ani sa nehnuť z miesta. Na čo chytili ho dvaja drábi a vyvliekli ho až ku vrátam snemovne.

Strážmajster postavil sa ďalej pred *Bélu Barabáša* a vyzval ho v mene zákona, aby opustil parlament.

Karol Huszár: Ten človek nebaňbí sa na zákon sa odvolávať.

Ozbrojení drábi väčšou menšou brutalitou zo snemovne vyhnali všetkých výsudzovaných vyslancov. Mnohí mungovci výškerovali sa pri tomto hnusnom a barbárskom výkone, plukovník *Gerö (Giffling)* držal ruky stále vo vreckoch a posmešne usmieval sa pod fúzy.

Predseda *Pavel Beöthy* za tým znovu zahájil zasadnutie.

Gróf Julius Andrássy: Žiadal slovo ku domovým pravidlám. (Hlučné éljen a potlesky z lavy. Mungovci revali ako divé bestie.)

Pavel Beöthy: *Andrássyho* opätne napomenul, že väčšina nedovolila mu rečniť, konečne v hroznom hluku mungov, ktorých jednotajne štvá Tisza, znovu pretrhol zasadnutie.

Grófa Andrássyho vyviedli z parlamentu.

Netrvalo dlho a Tiszoví ozbrojení drábi znovu vmaširovali do poradnej siene a posta-

vili sa pred vyslancov opozície. Lackovics, hlavný kommissár postavil sa pred vyslancov a oslovil ich:

— Z naloženia jeho excellencie pána predsedu snemovne nasledujúcich pánov vyslancov prosím, aby hneď opustili krajinský dom:

Jeho excellencia gróf Julius *Andrássy*.

Pán vyslanec Štefan *Haller*.

Jeho excellencia gróf Pavel *Batthyány*.

Podplukovník Horváth na to postavil sa pred grófa *Andrássyho*, ten aj opustil svoje sedisko a vážne a pomali šiel ku dverám siene. Traja ozbrojení drábi nasledovali ho až ku bráne parlamentu. Opozícia pri tom hlučne a zdlhave oslavovala z krajinského domu vyvedeného grófa *Andrássyho*. Za tým podobným spôsobom zo snemovne vyvedli aj grófa *Batthyányho* a vyslanca *Stefana Hallera*.

Grófa *Aladára Zichyho* mungovci odsúdili k imunitnému výboru.

Pavel Beöthy predseda snemovne znovu zahájil pretrhnuté zasadnutie a oznámil, že z krajinského domu dal vyvieť *Andrássyho*...

— Nech žije *Andrássy*! Nech žije gróf *Julius Andrássy*! — odpovedala na to rozhorčená opozícia.

Predseda *Pavel Beöthy*: Grófa *Alberta Apponyiho* vyzývam k poriadku.

Hlučné výkriky z lavej: Nech žije gróf *Albert Apponyi*!

Za tým vo veľkom hluku oznámil predseda, že z krajinského domu vyvieť dal aj vyslancov *Hallera* *Batthyányho* a oslovil vyslancov, aby v známosť vzali toto jeho nariadenie.

Gróf *Aladár Zichy*: **Nikdy ešte vláda takú zlú službu nepreukázala dynastii ako vy!** (Hluk)

Predseda: Ticho prosím!

Gróf *Aladár Zichy*: **Vojsku tiež žiadna vláda toľko neškodila ako vy.**

Predseda: Pána vyslanca grófa *Aladára Zichyho* vyzývam k poriadku.

Gróf *Aladár Zichy*: *To môžete. K tomu máte moc, ja jej nemám. Vy máte za sebou drábov. Vy ste silnejší, to je pravda!*

Predseda: Ponevác pán vyslanec gróf *Aladár Zichy* vzdor opätného upozornenia nepodrobuje sa nariadeniam predsedníctva, *prosím*

posúdiť ho pred imunitný výbor. Mungovci ochotne vyplnili túto žiadosť ich predsedu, opozícia ale hlučnými ováciami oslavovala grófa *Aladára Zichyho*.

Gróf Apponyi ohrozuje sa proti atrocitám mungovskej väčšiny.

Po odhlasovaní, ktorým grófa *Aladára Zichyho* odsúdili pred imunitný výbor, gróf *Albert Apponyi* žiadal slovo na základe starých domových pravidiel, bo on nové neuznáva za právoplatné.

Predseda: Grófa *Apponyiho* za tieto slová napomínam k poriadku.

Gróf *Albert Apponyi*: Poukázal na nespravedlivé pokračovanie predsedu snemovne zvlášte proti *Zichymu* a *Andrássymu*, ktorí ani najmenšej príčiny nezavdali, aby proti nim zakročil. V hroznom hluku mungovskej väčšiny poukázal ďalej na neslušné a surové chovanie sa mungovských vyslancov, ktorí ani tie domové pravidlá nezachovávajú, ktoré si sami vyniesli a predseda predsa nenapomína ich k poriadku. Proti tomuto neporiadku a nadovšetko proti strannickému pokračovaniu predsedu a surovosti mungovských vyslancov s dôrazom ohrozoval sa gróf *Albert Apponyi*. Po utíšení sa muungovského lomozu:

Gróf *Aladár Zichy*: Žiadal slovo ku domovým pravidlám.

Predseda: Dá snemovňa dovolenie, aby rečnil gróf *Aladár Zichy*?

Tisza dal mungom znak a tí zavíjali ako pažravi vlci: nesmie rečniť! Nedovolíme mu! Nech si sadne! Opozícia ale stále volala: Nech žije *Zichy*! Mungovci trepali na stoliky a neprestajne ručali: nedáme mu slova!

Pavel Beöthy predseda v tomto hluku pretrhol zasadnutie a vybehol z poradnej siene...

Odvedenie grófa Aladára Zichyho.

O niekoľko minút do poradnej siene parlamentu vstúpil *Gerö* (*Giffing*) s jeho ozbrojenými drábmami. Hlavný kommissar siene postavil sa pred opozíciu a oznámil, že z naloženia predsedu krajinský dom opustiť majú gróf *Aladár Zichy* a vyslanec *Ján Justh*.

Dvaja strážmajstri nato stali si pred *Zichyho*. Ten ale nepustil ich k sebe, lež vstal zo sediska a keď povedal: «tolko už len môžem

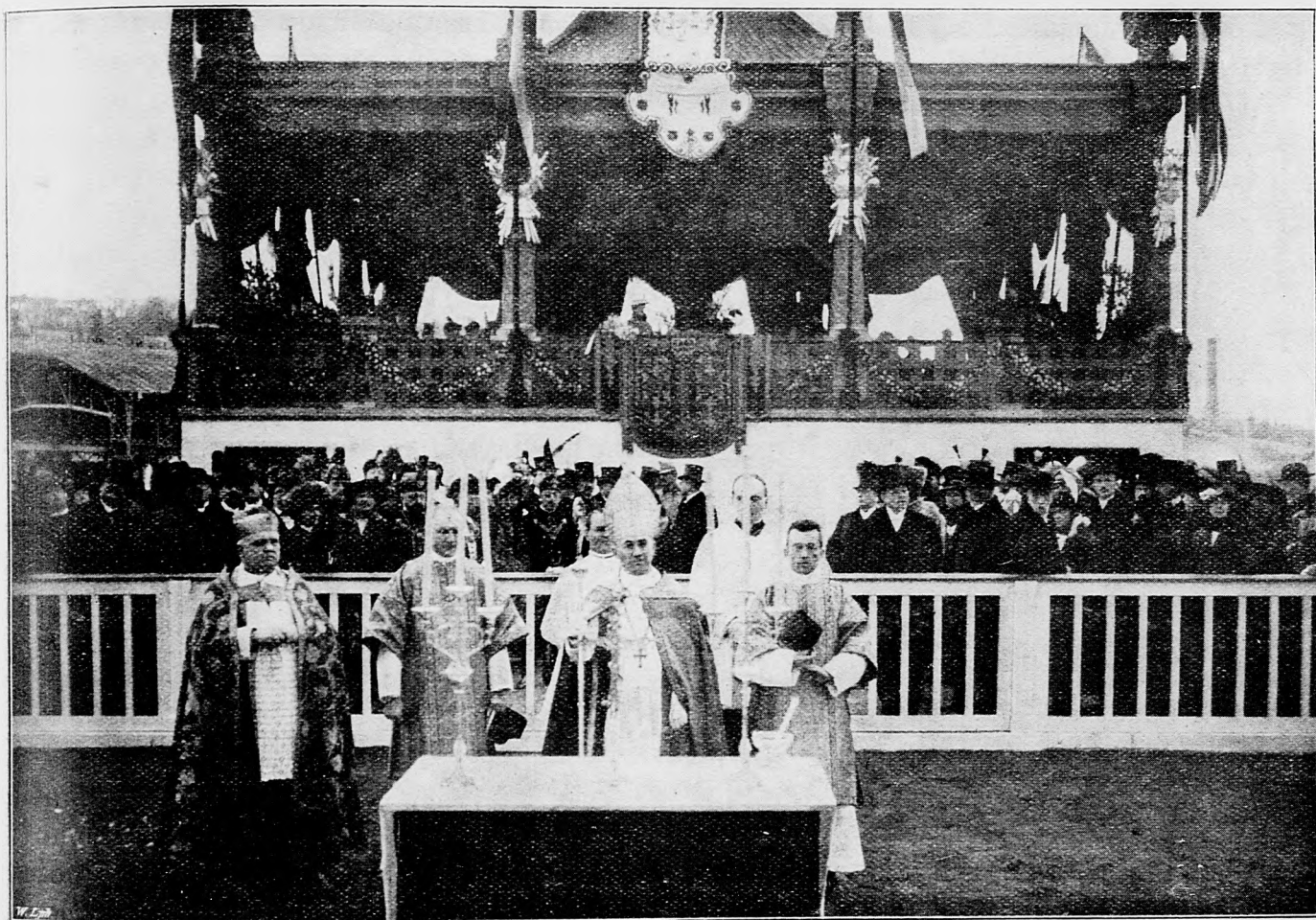
očkával, aby som poriadne opustil mohol tento krajinský dom, v ktorom som statočne mojej vlasti slúžil», vážne a pomaly vyšiel zo siene. Ozbromení drábi odprovadili ho až ku bráne. Opozícia ho oslavovala hlučnými éljen.

Grófa Apponyiho osvedčenie.

Po odvedení grófa Aladára Zichyho gróf Albert Apponyi osvedčil sa v mene všetkých stránok opozície: pretože predsedníctvo tejto

drobnostach vybavili 64 paragrafov predlohy tlačovej reformy a prijali ju s veľkým oduševnením. S týmto pochovali slobodu tlače. **Noviny nebudú viac smieť odhalovať krádeže a panamy mungov.**

Zcela vecne opísali sme smutné priebehy mungovského snemu. Grófa Aladára Zichyho vyviedli z krajinského domu! Gróf Aladár Zichy je ale nielen skutočný vnútorný tajný radca, nekďajší minister okolo osoby kráľa,



Posviacka válečnej lode.

snemovne je strannícke a v pojednávaniach poriadok udržať nevládze, pretože terajšia väčšina nemá žiadneho mravného základu a ani len slabého pochopu o vážnosti parlamentarizmu, stánky opozície tým preukážu najväčšiu službu krajine, keď opustia túto nemravnú spoločnosť a nesúčastnia sa v ďalších jej zasadnutiach. Opozícia s týmto opustila poradnú sieň a krajinský dom.

Po vzdialení sa opozície predseda Pavel Bešthy znovu zahájil zasadnutie a mungovci medzi sebou cez 1 hodinu 10 minút v po-

krajinský vyslanec, lež je aj predsedom kresťanskej ľudovej strany. Jeho hlboké urazenie je urazenie všetkých ľudákov! Gróf Aladár Zichy je ale aj vodca katolíkov Uhorska! Vztekľý kalvín Tisza urazením Zichyho opovážil sa pástou udreť 11 millionov katolíkov krajiny! V tomto povedomí nech každý ľudák a katolík volá:

Dolu s Tiszom!

Dolu s mungovskými panamistami!
Nech žije kresťanská ľudová strana!
Nech žije gróf Aladár Zichy!

Tisza a nástupca trónu.

Okolo viedenského Belvederu už viackrát okúňal sa istý uhorský magnát, chcúc sa dostať dnu. V paláci Belvedere totiž býva nástupca trónu arciknieža Franc Ferdinand, toľto by chcel holdovať ten uhorský magnát, ktorý neni nikto iný, ako gróf Štefan Tisza. Lenže pán belvederu posial zakaždým to odkázal Tiszovi, že nenie doma. Iných pánov vďačne prijma, na Tiszovú návštevu ale nenie zvedavý. Áno, Franc Ferdinand, budúci kráľ Uhorska nenávidí Tiszu. Že prečo, to on vie a šipí to aj Tisza. Predsa však Tisza použije každú príležitosť, aby aspoň ráz dostať sa mohol pred tvár nástupca trónu, lenže na viedenskom belvedere zakaždým zaprú pred nim dvere. Hľa, keď bývalý poslanec Julius Kovács strelil bol na Tiszu, o tom attentáte zaraz letely telegramy do belvedere a mungovci očakávali, že arciknieža Franc Ferdinand vysloví svoju radosť nad tým, že Tisza pri živote ostal. Pán belvederu ale ostal chladným a negratuoval Tiszovi. To však nepomýjilo Tiszu, hľadal inú príležitosť ku styku s nástupcom trónu. Vo zvyku je, že na nový rok krajinský snem pozdraví nástupca trónu. Pozdrav ten vyslovuje a odosela predsa snemu. Tu ale lapil sa pera Tisza a nástupcovi trónu napisal pozdrav aj z tej príležitosti, že šťastlive vyplnil päťdesiaty rok veku svojho. Snem k tomu nepoveril Tiszu, aby on bol jeho tlumočníkom. On sám sa vdrel do belvederu, mysliac, že tento raz nepredarmo klope tam na vráta. Klopanie to počuli síce v belvederi, lež odkázali, že sú neni doma. A nástupca trónu rozkázal svojmu adjutantovi, aby sa on poďakoval uhorskému snemu, za ten pozdrav. Toto bola druhá horká pilulka pre Tiszu. Rakúsky snem už celkom ináč pochodil. Tomu arciknieža Franc Ferdinand viastnoručným telegrammom poďakoval sa za pozdrav. Nástupca trónu takto miluje násilného a ukrutného Tiszu.

Toto ale ešte neni všetko. Dňa 19. januára vo Fiume posvätili a pustili na more novú obrovskú válečnú loď. Posviacka tá — patrične krst — odbavuje sa s veľkou slávnosťou. Jakoby nie. Veď taká loď stojí 60 millionov a má brániť monarchiu proti nepriateľovi. Je ona aj

chľubou panovníka, bo čím viac takých drahých lodí, tým bezpečnejší je trón Habsburgov a tým väčšie je priateľstvo s nemeckým cisárom. Lenže z panovníckeho rodu nikto sa nechystal na krst «Svätého Štefana» (toto meno dal kráľ tej novej lodi). Taká slávnosť vybavovala sa pošial za prítomnosti arcikniežať a rôznych hodnostárov a nechyboval pri tom ani nástupca trónu. Pri krste «Svätého Štefana» prázdne boly najprednejšie miesta. Neprišiel ta arciknieža Franc Ferdinand, bo sa necbcel síť s Tiszom. Tisza totiž ako ministerpredsa krajiny zastupoval vo Fiume. Odišiel ta v sprievode mungov, lenže za kým on ta išiel, toho tam nebolo. Arciknieža Franc Ferdinand, bárs je hlavným veliteľom uhorsko-rakúskej armády, bárs je nárazivým námorníkom, bárs mu radostné slzy tiekly z očí, keď prvý dreadnought (válečnú loď) na more púšťaly, predsa však nešiel do Fiume, aby mu Tisza nebol nepríležitým.

Z antipatie nástupca trónu vidno, že protivné mu je Tiszové násilie. Iný ministerpredsa po takejto urážke možná vzdal by sa úradu. No, Tisza neni natoľko citlivý. On si namyslel, že jeho Boh poslal, aby oblažil Uhorsko a blažuje ho žandarmi a svevolnými zákonmi. Vo viedenskom belvedere hľadia na to, nie priam prívetive, čo že ale, keď... *O. H.*

Je ešte pravda u nás.

Častokrát sme s lampášom hľadali pravdu aj tam, kde by ju bez výnimky vysluhovať mali. Neraz sme si vzdychli: «Bože dobrý, ako je to možno, keď chudobný človek ani len pravdu nenajde v našej vlasti.» Najmä odtedy vzdycháme a túžime po pravde, odkedy Štefan Tisza je neobmedzeným pánom Uhorska. On slobodne šliape práva a na nás daňujúcich občanov natíska také zákony, aké nechceme, aké nás ešte viacej utláčajú a vykorisťujú. Márne ohrožujeme sa proti Tiszovému násiliu, niet fóruma, ktoré by nás vyslyšalo a oslobodilo od tohoto namysleného, krutého a pomstychtivého tyrana. Vidíme, ako nám Tisza habe verejnú slobodu, ktorú nám nedali zdarma, bo sme si ju krvou vydobili. A kto nás zastane? Opozícia smele a zmužile pustila sa do boja s Tiszom a s jeho zakúpenou bandou,

čože ale, keď Tiszovi pomáha snemová stráž. Nech daktorý opozičný poslanec v snemovni povie dačo takého, čo sa Tiszovi alebo predsedovi snemu nepáči, zaraz sa ukážu revolvermi a šablami ozbrojení pandúri a plnia Tiszov rozkaz. Keď sa robotníctvo zopre proti Tiszovému tlačovému zákonu, zaraz vyrukuje vojsko s kanónmi a strojovými puškami a čaká, kedy má páliť na ľud, ktorý nemá žiaden iný úmysel iba hlasite demonštrovať proti násiliu diktátora Tiszu.

Keď človek pováži a vidí, jak neobmedzenú moc v krajine má Štefan Tisza, môže sa pýtať: či v Uhorsku ešte panuje pravda?

My s nepočetnými príkladmi môžeme dokázať, že nie, bo keby u nás panovala pravda, tak by Tisza nebol ministerpredsedom, tak bývalý ministerpredseda Ladislav Lukács s mnohými mungovcami v žalári by sedel a nie mungovia by boli vo väčšine. Áno, veľa zbíjajú u nás také páni, ktorí s krajinským majetkom šafária a veľa je tých tyranov, ktorí či nás či našu slobodu gniavia a šliapu. Predsa však, kedy-tedy zaiskrí sa trocha pravdy a to nám dodáva nádeje, že sme ešte nie zcela Tiszoví otroci a že je ešte fórum, kde nevinných obráňa a vinníkov potrescú. Fórum toto je súd. Áno, Ladislava Lukácsa kráľovi sudcovia vyhlásili za najväčšieho panamistu Európy, bárs ho Tisza bránil. A kráľovi sudcoviac oslobodili opozičného poslanca Štefana Csuha, ktorý posúdený bol na sedem dní žalára, bo vraj násile páchal proti vrchnosti. Csuhov pád je nasledujúci: Roku 1912. dňa 19. septembra Štefan Tisza tehďajší snemový predseda, policajtov zavolať do snemovne, aby ztadiť povyhádzovali opozičných poslancov. Náčelnikom policajtov bol Pavlik. Policajti, ako nevzdelaní a neogabani kopovia, veľmi cítili sa byť poctení skrze to, že Tisza takú šlachetnú prácu poveril na nich. Veľkou ambíciou konali tú službu. Policajti aj na Csuhu sa vrhli a jeden z nich chytil sa revolvera. Nato Csuha z Pavlikovej blavy ztrhol čiapku a pár razy švacol ho ňou po tvári. Toto bolo násilie proti vrchnosti. Mungovia vyzdvihli Csuhovú imunitu, po čom postavený bol pred kráľ. súdnu stolicu a dostal sedem dní žalára. Csuhov obhájca Visontai proti tomuto výroku žadal appelláciu a kráľ. súdna tabula premenila

sentenciu súdnej sédie a nariadila nové vyšetovanie asice na tieto otázky: mal li Tisza právo policajtov zavolať do snemovne, bo jestli k tomu nemal práva, tak policajti tam dľa nezákonného rozkazu účinkovali, následkom čoho poslanec Csuha, keď Pavlika čapicou šlahal, neurazil vrchnosť.

Výrok kráľ súdnej tabule ako strela účinkoval na mungov, bo veď vo výroku tom to je povedané, že Tisza, keď použil brachium policajtov, zákon urazil a ako taký nemôže zastupovať jeho najvyšší úrad. Nato aj v Tiszovi ozval sa hlas svevolného tyrana a pohrozil sa sudcom, ako sa opovážili taký výrok vyniesť, aby on postavený bol pred súd, aby dokázal — zákonníkom v ruke — že on správne a zákonnite zakročil, keď do snemovne policajtov kommandoval.

Lenže márne sa Tisza vyhráza, že tak a tak naučí sudcov. Súd je mohútnejší než on. Veď aj Lukács bol takým pánom, akým je Tisza a predsa ho posúdili. Ten istý výrok čakáme od súdu aj v Tiszovom výčine, bo to nesmie byť, aby Tisza beztrešne šliapal zákony a robil čo žive chce,

Nech dokážu neodvislí sudcovia, že oni len pravdu vysluhujú, bez výnimky a bez ohľadov. Nech súdia nad Tiszom, ako nad bársakým zlosynom.

Fatranský.

Tisza a národnosti.

Pravda je, že sa gróf Štefan Tisza pokonáva s poverencami národností Uhorska; pravda je, že Tisza chce byť natoľko veľkodušným, že národnostiam núka rečové ústupky, predsa však jako tá pokonávka, tak aj Tiszová veľkodušnosť sú veľmi nápadné a podczrivé. Prečo Tisza len včul nahliadol, že je na čase riešiť národnostnú otázku a robiť koniec tým hrozným krivdám, pod ktorými od mnohých rokov stonajú národnosti v Uhorsku? Veď Tisza už bol raz ministerpredsedom a vtedy neprišla mu na um tá nespravedlivosť, pre ktorú horko žalovali sa naše národnosti. Aj vtedy, keď nebol ministrom, patrilo medzi popredných vládných politikov, ktorých slovo vždy zavážilo a Tisza neozval sa za práva a za slobodu národností, hoďas vedel ako ich hrdúsi tyranská nadvláda či sto-

ličných, či štátnych bašov. Tisza aj o násilnej maďarizácii — ktorú teraz za škodnú a za hlúpu drží — celkom inak mieni včul, ako dakedy, keď aj on v každom Slovákovi spatroval pansláva a vlastizradcu. Táto premena je mi nepochopiteľná a pýtam sa, čo pohlo Tiszu k tomu, aby poľahky národnosti napravil viny a hriechy predošlých vlád? Musí to byť veľká príčina. Hádám balkánska vojna ho napomenula, že národnosti nemožno včul tak ubíjať ako voľakedy, keď ešte národný cit nebol u nich vyvinutý? Či hádam na vyšší rozkaz pojednáva Tisza s národnosťami? Možná že aj tí najvyšší páni nahliadli, že trón Habsburgov len tak upevnia v susedstve nepriateľov monarchie, keď si k sebe naklonia národnosti. Alebo snáď zabezpečiť chce Tisza národnostné okresy vládnej strane, preto nám núka rečové ústupky? Aj to možno, bo s podelením nových volebných okresov národnosti sa upevnia a Tisza na tieto sa chce opierať. Nech je ale ako chce, Tisza nerozdáva práva zdarma. Ved sa rozpaľujeme, ako zachodily s národnosťami doterajšie vlády? Čo robil s nimi Tiszov otec. To bol najhroznejší terorizmus, najdivšie tyranstvo. Starý Tisza, jak pustošiaci víchor zničil a udusil každý pohyb národnostný a jeho kopovia na všetky strany ňuchali vlastizradcov. Ešte hroznejší tyran bol Bánffy. Ten jednoducho mečom a ohňom chcel vyhubiť všetky národnosti. A gróf Štefan Tisza vedel o týchto do neba volajúcich krivdách. Videl, že tyranská ruka kaďejakých oplanov ako hrdúsi tých ubohých občanov, ktorí len tú vinu mali, že sa nenarodili maďarmi a Tisza neozval sa ku obrane utlačených ubitých a opovrhnutých národností. Ba pomáhal Tyranom, bo aj on bol toho presvedčenia, že Uhorsko len tak sa udrží, keď tu každého nemaďara násilne pomaďarčia. Včul však Tisza aspoň na oko inak premýšľa o maďarizácii a povedá, že národnosťam treba dať slobodu a rečové práva v škole, pri súde a v administrácii; slovenské deti treba v materčine vyučovať; pred súdom so stránkami po slovensky pojednávať; v obecných a stoličných poradách slovensky rečníť a slovenské zápisnice viesť. Toto núka Tisza národnosťam. Istotne nie zo svojej vôle. Ani tí páni, ktorí Tiszovi prisviedčajú, keď sa za národnosti záujíma, nerobia to z pre-

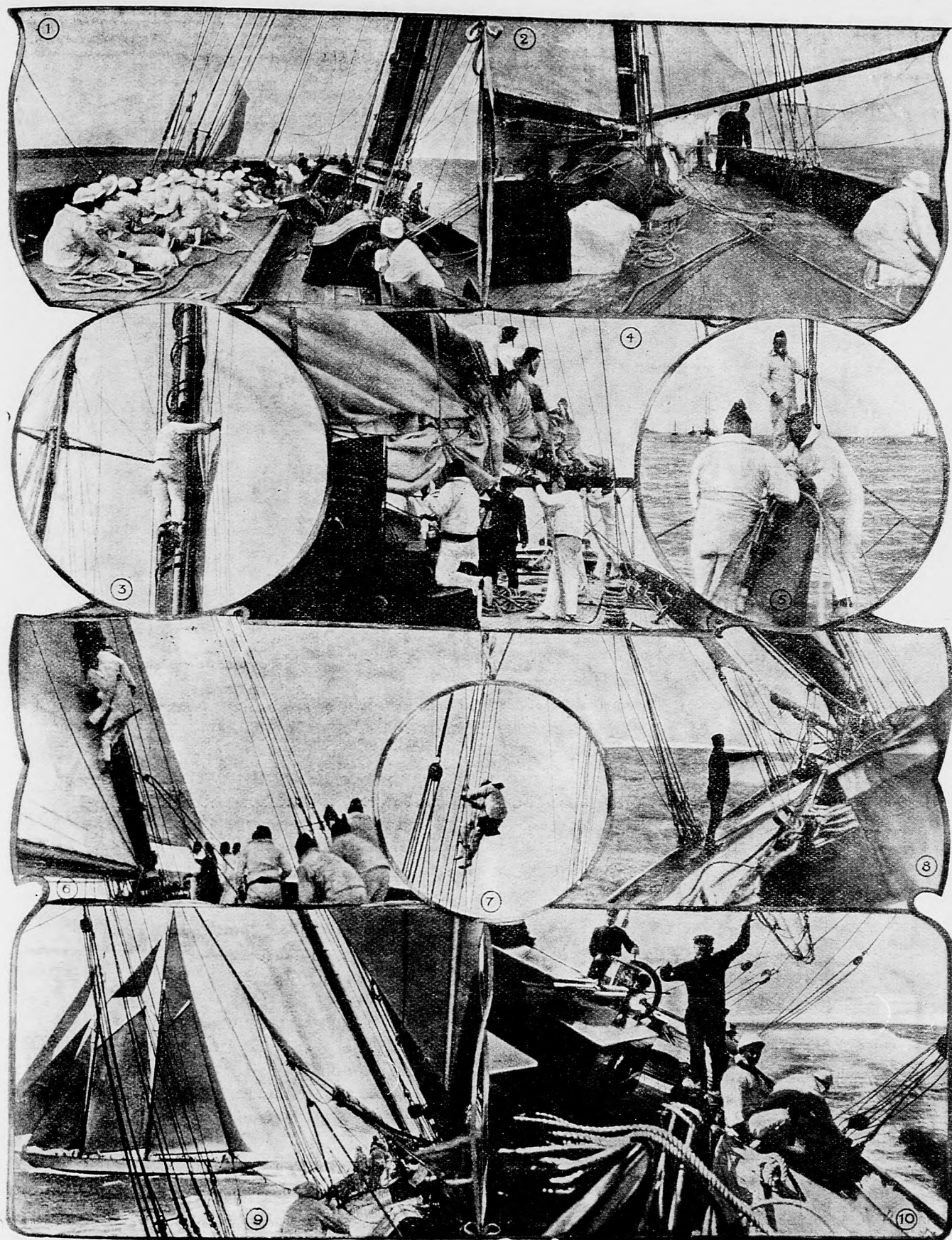
svedčenia a z lásky ku národnosťam, lež len preto, bo to Tisza tak žiada od nich.

Hovorím ešte raz, nech je ako chce, my Tiszov dar prijímame s najväčšou radosťou, za to ale nezriekame sa našich kresťanských zásad a s telom i dušou nezaviazujeme sa Tiszovi a jeho vláde. My to zdarma chceme obdržať, bo k tomu právo máme. Zákon z roku 1868. pojednáva o právach národností Uhorska. Zákon ten ešte starý Tisza vyzdvihol, s čím obral národnosti o ich rečové práva a urazil kráľa, bo odmrštil taký zákon, ktorý kráľ sankcioval a o ktorom možná že aj dnes to myslí kráľ, že je prevedený.

Jestli Štefan Tisza utíšiť chce národnosti, jestli napravíť chce tie krivdy, ktoré nevinne pretrpely, tak nech nerozdáva omrvinky, lež nech do života uvede národnostný zákon. Tu je svrehovaný čas, aby sme obdržali, čo nám patrí. Chvála Bohu, už sme dospeli na to, aby sme žiadali čo je naše a obrátili to k našemu blahobytu. Tiszovi a žiadnej mungovskej vláde ako praví kresťania nikdy nedáme naše vota, naši nepriajníci ale len skoro sa presvedčia, aký pokrok a vývin dosiahnu uhorské národnosti, keď obdržia svoje zákonité práva. *Ondrej Hladký.*

Organizácia kresťanskej ľudovej strany v obci Adony.

V nedelu 25. januára v zadunajskej obci Adony vydržíavané bolo početne navštívené ľudové shromaždenie. Cieľom tohoto shromaždenia bolo utvorenie organizácie kresťanskej ľudovej strany. Oduševnení ľudáci tejto obce ku shromaždeniu povolali predsedu krajinskej kresťanskej ľudovej strany snemovej, skut. vn. tajného radcu grófa Aladára *Zichyho*. Ten aj ochotne prišiel ku shromaždeniu a zahájil ho zapalistou rečou, v ktorej vyzdvihol, že kresťanská ľudová strana ako strana malých kresťanských ľudí a večných kresťanských zásad nanajvyš je potrebná, preto aj v tejto strane bezodkladne organizovať sa majú všetci statoční občania do boja proti terajšiemu tyranstvu a k vykoreneniu všestrannej korrupcie. Početné obecenstvo na zapalistú reč predsedu odpovedalo hlučnými ováciami. Po ulahnutí ovácií krajinský vyslanec Karol *Huszár* dopodrobna



Život námorníkov.

vysvetlil program kresťanskej ľudovej strany a poukázal na násilensťvá, aké mungovci pá-
chajú v krajiniskom sneme. Pod hlbokým dôj-
mom odznelých rečí občana hneď utvorili or-

ganizáciu kresťanskej ľudovej strany a jedno-
hlasne uzavreli:

1. že všetci vstúpia do organizácie kre-
šťanskej ľudovej strany;

2. že srdečné pozdravenie pošlú v krajinskom dome nespravodlivo snásilneným vyslancom krestanskej ľudovej strany;

3. že pri voľbách nikdy neprijmú ani poplatenia, ani jedenia ani nápoja;

4. konečne že statočných občanov všetkých obcí krajiny vyzvú ku nasledovaniu ich príkladu.

Hor' sa teda statoční katolícki občania, po všetkých stranách krajiny organizujte krestanskú ľudovú stranu!

Z mungovskej snemovne.

Po hrozných prečinoch, aké mungovci 23. januára páchali v krajinskom dome, 24. januára znovu vydržovali ich poradu, v ktorej tlačovú reformu bez zmeny prijali aj v treťom čítaní. Za tým ich porady odročili do 28. januára, kedy aj hneď začali pojednávať predlohu o novom zvýšení kontingentu rekrútov. Mungovci napozatým každý týždeň len štyri zasadnutia zamýšľajú vydržovať. Zaiste aby viacej času mali ku prevádzaniu panamy.

B E S E D N I C A.

Červení vlci.

Z cesty juhoamerickej.

Urobiac oheň, uvarili sme si k večeri želvy, ktorých Pepo doniesol bol z barín. Smutná to večera! Želvie mäso bolo prikré, razilo silne bahnom.

Po večeri sme sa pripravovali k odpočinku. Ačkoľvek sme v teplej čiastke roka boli, noci pri barinách boly chladné; usniesli sme sa oheň až do rána udržovať. Raz jeden, raz druhý bude dávať pozor, čo bolo i tým poľahčené, bo stromy boly tak smolnaté, že i zelená vetva horela plameňom. Ťažšia vec bola pečovať o našu bezpečnosť, bo v týchto krajoch je nie divné, že cestovateľa prepadne dravá zver.

V prvých dvoch hodinách mali bdieť najprv Karol potom Ludvik.

Kone boly priviazané k jednému pňu asi na 20 metrov od nás.

Zakrútiac sa do svojich kepeňov obrátili sme sa nohami k ohništu: zaspali sme tuho, dobre zaslúžiac pokoj desaťhodinovou cestou.

Ale nielen že sme my zaspali, ale i tí, ktorí pozor dali, boli unavení; Karol zaspal a Ludvik tiež, oheň vyhasnul.

Spali sme si chutno. Tu okolo jedenástej zobudí nás zavíjanie a ujúkanie. Zobudiac sa priskočili sme k

puškám Miguela, ktorý vo vatre hľadal žeravé uhliky. Vyvíjanie sa opätovoľalo na bl'zku.

— Sme ztratení! — riekol ticho náš vodič — sú to červení vlci.

Tieto dve slová: «sme ztratení» maly strašný význam v ústach Barlejevých, bo nikdy nezväčšoval vec. Preto sme sa však ticho pripravovali k obrane, ako Iudia, ktorí sa neboja smrti ani keď je ona nablízku.

Vyvíjanie sa stále ozývalo, mohutnelo a blížilo sa, Konečne celkom prinás bolo ho už počuť.

Starosť o kone nás tiež súžila; ozbrojení loveckými puškami, nabitými brokom srnecným, chceli sme ísť ku koňom, ktoré sa na celom tele triasly, náš «vagueano» nás ale upomínal, aby me o kone nemali starosť, aby sme sa postavili pred Miguela, ktorý rozžiaruje oheň, to je jediný prostriedok k spásu!

— Ticho! — volal. — Nikto nech nestrieľal kým nedám znamenie.

V tom okamžení asi tucet dravcov zjavil sa pred nami, ktorých oči v temnej noci žiarily ako rozpalené uhliky.

— Aké ohnky — spomenul nenapraviteľný môj námorník Lavrinec — vidíš Miguel, máš od čoho rozžiaríť oheň.

Napomenutý kolbou pušky do chrbta ho udrel, aby ztíchol.

Zatým po nejakom váhaní priblížili sa vlci k našim koňom, ktoré si tak pomohli, že hlavy jeden k druhému strčili a zadnými nohami vítali bližiaceho sa dravca a tak poriadne, že s nimi nič nemohol počuť celý huf vlkov a nechali tam so pár zubov. Dravci ale nezúfali, začali žalostive vyvíjať, ako by volali o pomoc.

— Tito privolávajú o pomoc — riekol Barlejev — hneď budeme mať ešte desať ráz toľko na krku.

A Barlejev sa nemýlil. Na škreky ranených odpovedalo vyvíjanie súdruhov a v tom okamžení sme videli asi päťdesiat vlkov cválat rovno k nám.

— Páľte! — velil náš sprievodčí.

Hromadný výstrel, hneď na to druhý privítal nevolaných hostov.

Zdesení našou palbou vlci rozprášili sa na všetky strany strašne vyvíjajúc. Ale to bolo akoby znamenie k invázii. Podobalo sa, že kruhy kolom, dosavád tiché, boly jednou obrovskou skrýšou divých šeliem: v pravo, v ľavo pred nami bolo vidno hufy vlkov. Nasledoval výstrel za výstrelom a namiesto padlých prišli druhí. Každý výstrel rozsieval smrť medzi nimi, ale každé smrteľné zavíanie privolávalo iné hufy. Postrieľané šelmy pokrývaly zem, jedny padly od brokov, druhí od kopýt našich koňov. I Iudia i zveratá sa bránili: ale čím viac vlkov padlo v obeť, tým viac ich pribúdalo.

V každom okamžení sme očakávali smrť, bo takémuto hufu oddolať bola nemožnosť. Neustali sme ale strieľať.

Na šťastie podarilo sa Miguelovi rozžaf oheň.

— Nazad! — velil Barlejev.

Ustupovali sme, stále strieľajúc.

— Prestaňte strieľať! — kričal Barlejev. V tom okamžení on a Miguel hodili na niekoľko krokov pred nás dve horiace hlavne, pred ktorými šelmy ustupovali. V niekoľko minútach obklučovalo nás asi tucet ohňov a medzi tým čo obidvaja robili ohnivú cestu, sme strieľali na šelmy.

Zdalo sa mi, že nápad vlkov obráti sa proti našim koňom.

— Robte to čo ja — velil Barlejev, držiac v ruke ohnivú hlavň.

My sme urobili jako sme jeho videli a nezadlho

divé a nepomerne zväčšená tóna ukazovali volačo strašného. Bol by som riekol, že sú to ludožrúti, ktorí tančia umrlčí tanec okolo svojich obetí.

Naraz v chovaní vlkov nastala zmena, ktorú sme si nijak nemohli vysvetliť. Skoky týchže staly sa pravidelnými, rady sa zdžily a vyvíjanie dostalo jakúsi harmóniu. Kruh, ktorým nás obkľúčili, bol pravidelný a krúžili okolo nás behom odmeraným, ako ku príkladu kôň v cirkusi.

Beh sa zrýchloval až dosiahol rýchlosti závratnej, ale pri tom všetkom bol pravidelný, ako býva cval jazdectva pri manévroch.



Vlci.

zaokružoval nás i naše kone ohnivý kruh. Sme oratovaní, mysleli sme si.

S podivním sme spozorovali, že vlci sa vzdalujú od nás, väčšmi sa bojac ohňa ako našich gúl a v nás sa začala prebudzovať nádeja, ačkoľvek naše postavenie nebolo to najlepšie. Život náš visel na jedinej veci: na ohni a chvála taktike Barlejovej, mali sme hojne paliva, čím sme oheň mohli do rána udržať.

Zdesení súc od ohňa, ktorý okolo všetko osvetľoval vlci sa vzdialili. Podobní obludám pekla behali okolo ohňa, netrúfajúc sa cez tento predrať. Tisíce očí žiarilo na nás, ako žeravé iskry; ich vyvíjanie, skoky

Zapomenúc na nebezpečenstvo, zadivene hľadeli sme na túto neobyčajnú vec. Tisíce svetlých bodov vrtiacich sa okolo nás, bleskorýchle zmizujúcich a zas sa zjavujúcich omamovali nás; vyvíjanie bolo vždy jednotvárnejšie a akoby taktom bolo riadené, uspávalo nás. Okružoval nás závrat, bolo nám horúce ani v pekle; vlci sa nehýbali z miesta a my sme sa točili uprostred tých žiariacich zrakov, ktoré nás prebodávaly ustrnulostou.

— Zatvorte oči! — zvolal Barlejev a hlas jeho prebudil nás z omámenia. Bol veru čas, bo sme ledva stáli na nohách.

Mam pomínul, kúzlo zmizlo.

Vleci ale neustávali vo svojom kolobehu, zraky svoje vždy na nás upierajú. Chceli nás nimi omráčiť. Nasledujúce nášho vodiča vrhli sme medzi ne niekoľko horiacich hlavni. Tým dravci väčšmi zdesení, začali vyvíjať, to ale nebolo také, ako pred tým, bol to krik vzteku a bolesti, že hru prehrali a že korist sa im vyklzla.

Dakujúc Barlejšovi, vyviazli sme z najväčšieho nebezpečenstva, ktoré hrozí cestovateľom. odvažujúcim so do južných pustatin; vodič zachránil náš život.

Situácia sa nezmenila až do tej chvíle, kým prvé svetlo nastávajúceho dňa neosvetlilo oblohu, raňajšia zora zahнала divé šelmy do tmavých úkrytov.

CHYRNÍK.

Z arcibiskupstva ostrihomskeho. Šematizmus ostrihomskeho arcibiskupstva na rok 1914. už opustil tlač a v prvom rade obsahuje na arcibiskupstvo pofahujúce sa najdôležitejšie dáta, potom podáva menoslov dosavadných ostrihomskeho arcibiskupov, medzi ktorými najdostojnejší terajší pán arcibiskup dr. Ján Csernoch je sedemdesiatyštvrtý. Na území arcibiskupstva je 480 fár s 1,580.877 veriacimi, 784 katolíckych ľudových škôl 7 gymnázií a veľmi mnoho vychovávacieho ústavov. Pod správou arcibiskupstva stojí 3896 cirkevných osôb, z ktorých 971 je vysvätených kňazov, 590 mníchov, 2068 mnišiek a 267 klerikov. Podelenie arcibiskupstva je nasledovné: sú 3 arcibiskupské vikariáty: ostrihomskeho, trnavského a budapeštianskeho; 8 hlavných dekanátov a 47 dekanátov. Najstarším kňazom je ostrihomskeho veľpraepost Franc Blümerhuber, ktorý nedávno slávil svoje 90. narodeniny. Novotou šematizmu je, že životopisné dáta kňazov podáva v abecednom poriadku.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie prijal protektorát púte, ktorá v mesiaci júli z Uhorska pôjde do Francúzska na milostné miesto Lourdes. — Spolok katolíckych tovaryšov 18. januára vydržoval sociálny večerok, na ktorom Hadrian Szabó professor a kňaz praemonštratský prednášku mal o meste Pompeji, ktoré v prastarých časoch zasypat popol a zaliala láva sopky Vesúv. Prednášku názornými obrazmi vysvetľoval Viktor Halmos professor a kňaz praemonštratský. V Kruhu Kazinczyho zas praemonštratský kňaz a professor Anzelm Hegedüs 14. januára držal prednášku o sopkách a zemetraseniach. — Štefan Gonda nekdajší professor a kňaz praemonštratský, správca kláštora v Jászóváre v 81. roku života zomrel 21. januára. — Milodary obetovali: tunajšia hypotekárna banka katolíckemu patronázu 25 korún, Ján Takács farár z Bozovice na chlieb chudobných sv. Antona 5 a istež chudobnej chorej žene tiež 5 korún. — *Gálszécs*: Emil Ihnátka tunajší grécko katolícky farár vymenovaný je

za hlavného dekana stolice Zemplínskej. — Tunajší katolícky kruh v sprospech svojej knižnice 25. jan. zariadil divadelné predstavenie.

Z biskupstva spišského. Matej Kahanyecz, čestný kanonik, prisediaci sv. stolice, rytier rádu Franca Jozefa I. a farár šavnický dňa 18. januára usnul v Pánu v spišskom Šavniku po dlhom trápení, posilnený sv. sviatosťami zomierajúcich v 91. roku svojho života a v 64. svojho kňazstva. Nebohy narodil sa v spišskom Harhove. Kaplánom bol v Trstenej, v Námestove, v Kluknave. vo Vlachoch a v Letanovciach. Od roku 1860. do 1872. bol administrátorom v Tepličke, potom farárom v Lipt. Sv. Ondreji a od roku 1888. v Šavniku.

Chýry zo Šariša. *Prešov*: Osvietený pán biskup grécko katolícky dr. Štefan Novák 17. januára zaujal svoj biskupský trón a za prítomnosti kapitule a duchovenstva inštalloval ho veľpraepost a kapitulský námestník Georg Répássy. — V katoľickom autonómnom kruhu Rákócziho v mesiaci februári o katolíckej tlači prednášku držať bude jezuita P. Béla Bangha. Stoličný patronáž 16. januára vydržoval zimné zasadnutie, v ktorom pojednávali o tom, akým spôsobom podporovať by mali sudcov nedospelých hriechnikov. — Pavel Makay solný úradník na odpočinku, horlivý podporovateľ katolíckych záležitostí 15. januára zomrel v 78. roku života. Oplakáva ho manželka a jediný syn P. Edmund, Lazarista. — Domovní tunajších slepých darovali: Mikuláš Lörincz kachliar z Nyiregyházu 2. kachiel, ttnajšia banková spoločnosť 50 korún, vdova Jozefa Bodnár mesačne 2 kor. a Eugen Kozák učiteľ z Molnárvágasu 4 kor. 33 h. — Šarišský gazdovský spolok s podporou ministerstva orby tohoto roku v mesiaci januári a februári gazdovské prednášky vydržia v obciach: Jernye, Bártfaufalu, Eperjesnyiczke, Tótsoóvár, Gergelylaka, Sárosszentpéter a Fulgán. — *Kisszeben*: Peter Hartsár tunajší praepost vicedekan a farár vzdal sa vicedekanátu. Na jeho miesto osvietený pán biskup za vicedekana vymenoval farára zo Szentkereszt Matiasa Szallayho a za pomocného vicedekana farára zo Szinye Jána Kurimszkyho. *Fries*: Na tunajšiu uprázdnenú faru osvietený pán biskup za administrátora vymenoval košického kaplána Juliusa Maczejko.

Chýry zo Spiša. Novovesský katolícky ženský spolok 8. februára sriadi ochotnícke predstavenie. — V Levoči 12. januára zhorely stodoly Jána Kočiša a Jozefa Kameniczkyho s potravou a slamou. — Lubica dostane odrazu dve fabriky: toho roku vystaví a otvorí sa vyšívaca fabrika Schickedancová a narok Gustav a Dezider Lipter vystavia fabriku na vlnené látky, na halinové plátno a na koňské koberce. — V Novej Lubovni 7. januára po dlhom trápení zomrela matka tamjšieho farára Franca Purcza, v 78. roku života. Bola luteránkou, pred niekoľko rokmi navrátila sa ale do cirkvi katolíckej. — V Smolniku, v Gňazdoch a v Starej Lubovni zavrely školy pre osýpky dotyčne pre šarlach. — V Podhradí 14. jan. v noci zmrznul 70-ročný

Ján Karabin. — V Haligovciach kostol pokryť majú s eternitom. Minister nábožestva a výučby na opravu kostola povolil 5570 korún. — V mesiaci decembri do iných krajov Uhorska vyviezli z našej stolice 300 kusov rožného statku a dve ošípané, do cudzozemska ale 16 kusov rožného statku. V Smokovciach toho roku do minulého týždňa bolo 299 hostí.

Žobrajúci millionár. V jednej new-yorskej nemocnici nedávno zomrel jeden žobrák, istý William Smith. Keď mu prekutali odev, našli uňho jeden testament, pod ktorý bolo podpísané meno Duddly Jardine a v ktorom porobil poriadky o svojom majetku v hodnote jedného milióna dollárov. Z policajného vyšetrovania vysviedlo, že Smith a Jardine bol jeden a ten istý človek. Dosiaľ ešte nezistili, čo pohlo millionára k tomu, aby viedol dvojaký život, len to vedia, že Jardine už od dávna žobral po uliciach New-yorku a býval v jednej biednej diere, za ktorú týždenne platil jeden dollár. Ako žobrák sa aj oženil a z manželstva narodily sa dve dievky. Svojej žene nikdy nevyzradil, že vlastne není žobrákom lež millionárom.

Nariadenie tureckého ministra vojny. Nový turecký minister vojny baša Enver v nariadení zakázal dôstojníkom na verejnom mieste piť liehovú nápoje a kto sa proti tomuto nariadeniu prehrší, naskutku ho pensionujú. V druhom nariadení minister vojny všetkým mohamedánskym a kresťanským vojakom kladie na srdce, aby svoje náboženské povinnosti prisere plnili, bo armáda bez náboženského ducha nemôže plniť svoju úlohu. V tomto nariadení prekvapujúcim je to, že ho vydal baša Enver, ktorý ešte len nedávno brojil za tie modernisujúce snahy, ktoré mladoturci hlásajú.

Starosť udržal si zdravie, nás musí k tomu poohnúť, aby sme pozor dávali obzvlášť na hrdlo, dychacie orgány a prse. Kašeľ, zachrípnutie, záduh, boľenie hrdla, pichanie v pleciah a boľosti v prsiach nesmieme zanedbávať. Proti týmto už mnohým ľuďom pomohol šľajmy rozpúšťajúci, boľosti odstraňujúci a zapálenie nedopúšťajúci zagoriánsky prsný sirup proti kašľu (Syrupus pectoralis) účinkuje blahodarne a priaznive na pľúca a celé telo, napomáha výživu a trávenie, vôbec celý organizmus zosilňuje a utužuje, 2 sklenice z tohoto dobre chutnajúceho prsného sirupu za 5 korún objednať možno u lekárniky E. V. Felleri, Štubica, Kostolná ul. č. 18. (Záhrebská stolica).

Poziablíny.

Poziablinou je to zapálenie kože, ktoré následkom zimy povstalo a často sa z neho vyvíňujú bolavé a dlhotrvajúce opuchliny, Také opuchliny povstávajú obyčajne na rukách, na nohách, na ušiach a na nose.

Čím je kožka citlivejšia a jemnejšia, taktiež čím menej je k zime privykutá, tým ľahšie povstanú na nej poziablíny a preto sú tejto nehode najviac vystavené: deti, chorľavé ženy a vôbec tí, ktorí sú útlej

sústavy a takého zamestnania, ktoré sedliačky vykonávajú.

Akonáhle niektorá čiastka poziabla, kožka na nej zpuchne a očervenie, cítíme v nej neprijemné svrbenie a pálenie a opuchlina sa — v nebezpečnejších pádoch — jednostajne zväčšuje a tmavšou stáva. Na nej povstale vriedky sa prepučia a rany povstanú, ktoré sa ťažko hoja a z ktorých pri nepozornosti povstať môže aj zánet (brad).

Zastaralé poziablíny cez leto zmiznú síce, ale pri každej premene povetrnosti svrbia a cez zimu sa obnovia.

Najvýslednejší ochranný prostriedok proti poziablinám je umývanie studenou vodou; otužujeme kožu a nešafme sa priteplo, Ftrované rukavice, «šlochavne», vôbec nadmierne zaobalovanie nie že by prekazily, lež zapríčiňujú povstanie poziablin. V tuhej zime hneď po umývaní neidme zrazu von a keď z vonku do teplej izby vstúpime nepribližujeme sa k teplej peci. Keď máme cez zimu za dlhší čas vonku ostať, radno je ruky a nohy nejakým olejom natreť, taktiež nohy do fluspapieru zaobaliť. V mimoriadnej zime nezameskajme zmeravené ruky, uši a nos sňahom porajbať.

Proti poziablinám je nesčíselný počet prostriedkov, dôkazom toho, že jeden tomu druhý inému pomohol. Niekoľko z nich tu odporúčame, ohľad berúc zvlášte na zastaralé poziablíny:

1. Poziablé údy treba za ten čas sňahom drhnúť, kým sa kožka nerozteplie a červenkovú barvu nedostane alebo si zmrznuté nohy a ruky cez deň viac raz v studenej vode močme, medzitým ich drhnime, potom ich pozorne mäkkou handrou poutierajme.

2. Studené obkladky tiež odstraňajú poziablíny. Kus poskladaného plátna treba do studenej vody namočiť a trochu vytlačiť, priložiť na oziably úd a suchou šatkou prikryť. Keď sa obložka rozhorúčila, treba ju obnoviť.

3. Močenie poziablych údov v takej vode, ktorá sa sliala z varených zemiakov, v mnohých pádoch tiež pomohlo.

4. Čerstvé oziablíny — dľa dra Patzaka — najľahšie sa tak dajú odstrániť, keď ich prečisteným petroleumom — mnohí upotrebujú len obyčajný petroleum — natreme, pred natrením je ale potrebné, aby sa patričný úd v takej horúcej vode dotial kúpil, akú len vydrží, kým voda neoletnie a úd treba potom na sucho utreť. Aby sa periny nezašpinily, môžeme si rukavice poľahky punčochy natiahnúť.

Spomenutia hodné je ešte to, že zanedbané oziablíny tak celkom vyliečime, keď ich cez leto niektorým zo spomenutých liekov liečime.

Krest'anský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Od hlavy až po päty

keď Vás čo bolí, upotrebujujte

FELLEROV BYLINNÝ ELSA-FLUID a ELSA-PILULE.

Zbytočné je vypočítat boľasť utišujúce, liečenie prinášajúce, dobre činiace vlastnosti týchto Fellerových Elsa výrobkov, lebo už od mnoho rokov tisíci típiaci sa presvedčili, že sotva môže byť ešte lepšieho ľudového a domáceho prostriedku a ani jeden z mnohých napodobení proti lámke, reume, pichaniu v bokoch, trhaniu v údoch, influenci, boľeniu rúk, nôh, hlavy, zubov, chrbta, boľesti v kĺboch atď. a — ako sa už hovorí — «podobných prostriedkov», nebo vstave tieto spoľahlivé, dokázané výrobky prevýšiť, ale musia byť pravé a takéto dostanete u

E. V. FELLER
lekárnik v Štubici, Kostolná-u ica č. 18.

(Záhrebská stolica.)

a síce — z pravého Fellerovho Elsa-Fluidu 12 malých, 6 dvojítých skleníc alebo 2 špeciálne sklenice franko za 5 korún a z Fellerových Elsa-pilúl na prehnanie 6 škatuliek franko 4 koruny.

Podhrad (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Vysokoctený pán Redaktor! Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom milom Kresťane.

Podhradskú nemocnicu Milosrdných, ktorá cez viac mesiacov nemohla prevádzkať spasonošne účinkovanie kresťanského milosrdenstva, 1. januára znovu bola otvorená. Už 260 rokov stará nemocnica je sodpovedne moderným požiadavkám terajšieho veku celkom pretvorená. Podhradská nemocnica Milosrdných zaiste je jedna z najsarších nemocníc Uhorska. Vystavená bola vtedy, keď správca založených 13 spišských mest Stanislav Heraklius Lubomirsky roku 1650. v Podhradí postavil kláštor Milosrdných. Do roku 1771., keď Maria Terezia vymenila založených 13 spišských mest, kláštor patrilo ku provincii poľskej, v tom roku ale kláštor s nemocnicou prešiel do rúk rádu uhorských Milosrdných. Výšmenovaný správca Milosrdným bratom na tom mieste, kde terajší kláštor stojí, daroval jedno staré kláštorné stavanie, z ktorého behom časov po mnohých premenách povstal terajší kláštor. Kostol Milosrdných vystavený bol roku 1736. Na pretvorenie nemocnice mysleli už od dávna, kým krásne uskutočnil to Ludvik Szepesi, rodák zo Starej Lubovni, ktorý roku 1912. vyvolený bol za predstaveného. Aby základné pretvorenie nemocnice prevedené byť mohlo, za dlhší čas neprijali a neopatrovali nemocných. Velká

práca dokončená bola prvého januára a od toho dňa znovu prijímajú nemocných. Zo Starej siene pre nemocných ostaly len múry. Obloky a dvere sú teraz nové a vysoké. Nová nemocnica je zaopatrená s novými posteľmi, s izbou kúpeľnou, so sieňami na ťahanie zubov, na operáciu a s vodovodom. V nemocnici na území stojí 16 postieľ pre nemocných. Na poschodí zariadené sú štyri izby pre takých nemocných, ktorí ziadajú väčšiu pohodlnosť. Práca zadarmo previedol novovešký podujímateľ Ján Uhrinyi. Útraty, ktoré zaokryl kláštor, obnášaly 30.000 korún. Mesto a cele okolie môže byť povďačné rádu Milosrdných.

Siedmeho januára kláštor Milosrdných a nová moderná nemocnicu navštívil a obzrel si náš osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy. Nad všetkým čo videl, vyslovil svoju radosť a pri odchode Milosrdných prekvapil s milým darom, nakoľko im oddal 2000 korún na výstavné útraty. Bárš by čím viacerí nasledovali jeho vznešený príklad a dľa možnosti podporovali ten cirkevný ústav, ktorý je opravdivým požehnaním pre ľud chudobný.

S kresťanským pozdravom

Úprimný ctiteľ Milosrdných.

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Ráďte prosím uverejniť tento dopis v našom milom «Kresťane».

Na nový rok od jedného magurského gazdu z obce H. dostal som nasledujúci pekný, katolíckeho bojovného ducha plný list:

«Zo srdca im višujem všetko dobré, čo im je jak telu tak duši potrebné. Jako bojovníkovi kresťanských zásad višujem im zmužilého a v boji vytrvanlivého ducha. Nech ich Duch svätý sprevádza v ich započatom diele, aby ich práca priniesla stonásobné ovocie v politickom, tým viac v cirkevnom ohlade. Višujem im duchovný otče, aby im a všetkým nám katolíkom, Pán Boh dal dožiť sa tej radosťi, že by sme mohli vidieť celý katolícky ľud uhorský spoločne bojovať pod zástavou Katolíckej ľudovej Jednoty. Daj to veľký a mocny Pane Bože, že by náš ľud sa netrhal a nerozdeľoval dľa rečí, ale aby sa sjednotil a posilnil dľa viery cirkvi sv. katolíckej. Daj to Pane Bože a zachráň nás od všetkého zlého jak na tele, tak na duši.

Farár.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan». «Kresťan» už cez XXI dvadsaťjedon rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny kresťan číta a predpláca len «Kresťana».

Odkazy redakcie.

J. P. Sz. Vďaka sodpovieme Vašej žiadosti. —
A. P. K. Vo Vašej záležitosti píše na redakciu «Listy
sv. Antona» Budapešť, Szentkirályi-u. 18. — J. K. Sz.
Srdečné blahoželanía k Vašemu vymenovaniu.

Obchodná týždenná zpráva

V Budapešti, 27. januára.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	kor. 22:35—22:90
» stonobelohradská,	« 22:00—22:90
» peštianska,	« 22:10—23:15
« banátska,	« 22:20—22:80
Raž prvotriedna	« 16:95—17:05
« druhotriedna	« 16:85—16:95
Jačmeň prvotriedny	« 13:20—14:40
Ovos prvotriedny	« 15:70—16:90
« druhotriedny	« 14:00—14:50
Otruby drobné	« 8:70—8:90
« hrubé	« 9:10—9:20
Kukurica	« 12:30—12:60

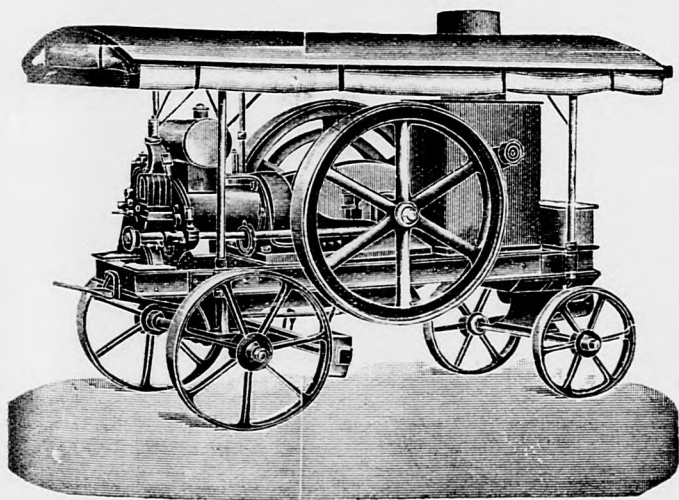
Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	1820	1790	1760	1700	1650	1600	1550
č.	7	7½	8				
K.	1430	1360	680				

Za 50 kilogrammov i s vrecem.

Strova:

Hrach lúpaný	kor. 29:00—56:00
Hrach nelúpaný, čistý	« 30:00—32:00
Fazula strakavá	« 18:00—20:00
Fazula veľká biela	« 23:50—24:50

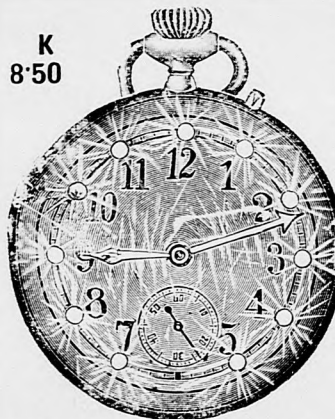


Šošovica čistá	kor. 40:00—76:00
Mak	« 72:00—75:00
Rasca (kmin)	« 78:00—81:00
Proso	« ————
Konopné semä	« 26:00—26:5
Zemiaky (hornouhorské) biele	« 42:0—4:30
Zemiaky (hornouhorské) ruzové	kor. 4:70—4:90

Kriegnerov
Reparator

s istotou pomáha v chorobách. lým'cy, pakostnice, reumy, ischiásu, pichania, lúpária, kľania, bolenia v križoch, drieku a kostach atď. Od desaťročia vyprobovaný, mimoriadneho pôsobenia liek a kolko tisíc ľuďom skutočne aj pomohol, toho dôkazom sú nepočítané listiny uznania a povďačnosti — V nemocnici sv. Rochusa previedli s ním pokusy v 132 pádoch a z pomedzi tých 126 nemocných prepustili ako úplne uzdravených. Cena 1 malej flašky Kriegnerovho Reparatora 1 koruna, veľkej flašky 2 koruny v lekárňach, ponevác ale predchádzajú už aj padelaná, najlepšie je na vidie: po pošte, s poštovou dobierekou objednať 5 malých flašiek za 5 kor. alebo 3 veľké flašky za 6 kor., ktoré franko zasiela výlučný dorábateľ:

Kriegnerová lekáren
Budapest, Kalvin-plac.



NOVOTA!

No. 96¾ R. Niklové hodinky remontoar «system Roskopf», patent, presne regulov., s Radium osvetlením číselníka, ktorý v stálom osvetlení udáva číslie času. Kus za K 8:50. Číslo 100¾ R. Radium vačkové hodinky v zátvare z nikla alebo z ocele K 24:50 Za dobrotu hodínok triročná záruka na písme. Zasiela s poštovou dobierekou alebo pri voprednom doposlani obojso

Prva Hodinová Dieňa
HANN S KONRAD,
cis. a král. zasielca

Průx. č. 5189 (Čechy).

Velký cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému zdarma a franko.

Stroje pre hospodárstvo

parné, benzínové, motory, pluhy, sejačky, mlátačky, fukáry atď. dodá vám najlepšie a najdokonalejšie za miernu cenu, našská kresťanská firma:

F. Haša

továreň strojov hospodárskych k. sp.

Trnava (Nagyszombat)

Pri hroznej drahoty **SYR** zvláštou potravnou potravných článkov **SYR** hodnotou a lacnotou, v každej domácnosti tvorí nevyhnutne potrebný potravný článok prvotriednej dielne liptovského ovčieho syra.

FILIP PEVNÝ

v Liptovskom Svätom Mikuláši odporúča

- I. desiatnu bryndzu ... po K 7.50
- I. výživnú a jemnú bryndzu ... K 5.50
- II. pikantnú ... K 5.-

V jednotlivých 5 kg. diezkach rozposielanie franko ku všetkým poštovým staniciam. — Podrobné ceny a reklam-tabuľky na žiadosť zdarma a franko.

„FLAUTA“ Akordeon k fúkaniu,



na ktorom bez predbežného učenia ktokoľvek pekné môže hrať. No. 36/10 z dreva, s papierovým obfahom, s 10 niklovanými klapkami a s niklovou klaviatúrou, 28 1/2 cmetra dĺžky, s úpravou K 3.20. Tri kusy K 5.50. 37 1/2 so spievadlom bassy 34 cm. dĺžka K 3.80. Sposobou dobiereku alebo pri tvoprednom doposlaní obnosu rozposiela vývozný dom hudobných nástrojov

Hanns Konrad,
c. a k. dvorný zásielca
BRÜX, číslo 5195.
(Čechy.)
Hlavný cenník so 4000

vyobrazeniami na žiadosť každému posielá sa zdarma a franko.

Friedrich Karol Hagenauer

kostolných obrazov maliar na skle.

Budapest, VIII., Gólya-u. 44. sz.

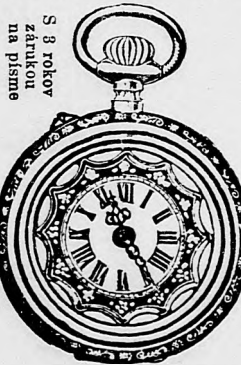
Stará spoľahlivá katolícka firma! — Ochoťne poslúži s cennými rozvrhmi!

Zbraň, munícia a potrebnosti poľovačky.

Každého druhu zbraň je náležite vystriekaná a opatrená s vysvedčením vystriekania. Zbraň len najlepšej kvality a najlepšej kvality a najlepšej kvality. Zbraň správneho a chvalitebného funkcionovania. Číslo 100. Lefauchdux-revolver kaliber 3 mm., 6 vestreľov, patróny so zapalujúcou ihlou, skvelej politúry, s hladkou rukoväťou z orchového dreva, veľko k prevrateniu, kus po K 6.80. Číslo 101. Kaliber 7 mm. najľahšej niklovaný K 7.80. Kaliber 9 mm. najľahšej niklovaný K 9.80. Najväčší výber revolverov, Terceerolov, flobert Teschingov, fliniet k poľovačke, poľovačských potrebnosti, munície atď. nájsť možno v mojom hlavnom cenníku so 4000 vyobrazeniami, ktorý na žiadosť každému posielá sa franko a zdarma. Riziko je vytvorené, zámena nesodpovedného tovaru povolená alebo návrat peňazí. Cis. a kral. dvorný zásielca **HANNS KONRAD** vývozný dom Brüx, číslo 5199. (Čechy).



MEVYHADZUJTE PENIAZE



za zlú hodinky, keď u mňa k dost nín sú 007. čísla pôvodné **Delnicke Roskopf** vačkové hodinky za 4.50 K. Tieto hodinky chodia na kameňo h ich stroj je dokonale prezkúmaný a napravený. V páde tovar nesodpovie zamením ho alebo vráti peniaze. Veľký výber vačkových hodimek prsteňov, zausnic, retiazok, ste ných hodin a ľudičkov. Hlavný cenník s 5000 vyobrazeniami zdarma. K obj ananiu s poštovou dobiekou v budapestianskej vývoznej dom: **HANNS KONRAD** Budapest, 280, Rákóczi-ut 8. N. K. I. poschodie. Najväčší vývoz hodin Uhorska. 7

Lacné česke perie!



5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korun. Bielo mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Bielo ako snah mäkké jak páper, drapané 30. 36, 42 K. — **Metove poste.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perin aa'cho 1 zpodná perina 130 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 30 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shotovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdiťovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jasovosti K 38. Zasielky vyše 10 korun franko s poštovou dobiekou. Výmena a navrátenie lovoluje sa pri náhrade porta. **Beneditl Sachel, Lobes** 134. pri Pilsen (Čechy).



Singerove šijacie stroje!

Celkom nová malá Singerka za K 60.—, dobre opravená pre domácnosť a pre remeslo od K 24 vyše! Bieckle, gramofony, platnev lavných cenách. Na sklade ma

Jozef Habán Budapest, VII., Almásy-tér 14.

Obrázkový cenník pošlem na žiadosť zdarma.



Najlepší český pramen k objednaníu.

Lacné perie na postel 1 kg. dobré drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.: prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.: 1 kg veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele ľahové 10 K; najľahšie papierie z prs 12 K. Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové poste z hustej tkny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perine, 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 13 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrázkovaného grádu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez z postovou dobiekou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)
Sklad: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 21.

Rušeň!

!! S 18 prvými vyznačeniami !!

Ludvik Kállai motor dielna

Budapest, VI. ker., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvreliej **Ludvika Kállai**

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

Uplná záruka za výborné mlátenie.



!!! Jedina novota !!!

Najjednoduchší a najdokonalejší mlateľny stroj prítomnosti

Bez strojnika ľahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná triada pre stroje poľného hospodárstva ako:

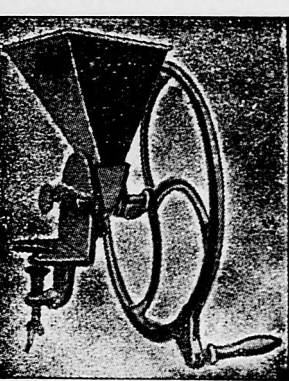
parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mláteniu a ku siatiu atď.

Ludvika Kállai, ktoré sa v našej vlast najlepšie podarili.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Netreba viac ísť do mlyna!



Bo každý hospodár, ktorý si kúpi tento stroj, vtedy a toľko môže mlieť, koľko potrebuje, vyhne tomu, že by toto melivo bolo horké a mlynárovi tiež nič nemusí platiť, ná-ľedkom čoho kúpený stroj vyplatí sa sám od seba. Na tomto stroji možno mlieť krúpy akejkoľvek fajnosti, bo sa dla ľubosti regulovať môže. — Cez jednu hodinu možno naňom somleť 30—40 kgr. kukurice. — Smeštia sa doň na ráz 4 litre kukurice. Stroj i s košesom váži 14 kgr. V hospodárstvach je neoceniteľný. Okrem kukurice mož no na ňom mlieť aj začmeň, raž a žito. Objednať no možno aj so zaobalením za 20.— K. Pri

objednaní 10.— Ktrebaposlaf. Objednávania vopred prima.

HANNS KONRAD

veľkého obdodného domu osada 12

Budapest, 280. Rákóczi-ut 8. N. K. na I. poschodí.

Cenník s 5000 vyobrazením na žiadosť posielá sa zdarma.



cis. a kral. dvorný zasielca vývozný dom hudobných strojov

Brüx číslo 5193. (Čechy.)

Husle po K 5.30, 7.—, 10.-0. Dobré harmoniky K 5.—, 8.40 a vyše Ustné harmoniky K —.60, 1.—, 1.50. Ocariny K —.90, 1.20, 1.80 Accord citary K 4.80, 8.50. Prima koncertné citary K 16.—, 22.— a v. Hovoriace stroje (phonografy) K 8.50, gramofony K 22.—, 80.—. Flauty, klarinetly, stroje k fúkaniu v najväčšom výbere. Zasiela sa s poštovou dobiekou alebo pri voprednom doposlaní peňazi. Riziko vytvorené. Zámena povolená alebo navrátenie peňazi. Hlavný cenník na žiadosť posielá sa každému franko a zdarma.